

2015. augusztusi mérnök évfordulók, emlénapok

1. – 130 éve született Hevesy György mérnök-tudós

Budapesten született Hevesy György (1885-1966) vegyészmérnök, egyetemi tanár, kémikus, akadémikus, a radioaktív nyomjelzés kémiai Nobel-díjas (1943.) felfedezője, aki e módszert diadalra is vitte azzal, hogy feltárta a legfőbb alkalmazási területeket, mindenekelőtt azt, hogy a módszer alkalmazható az élő szervezet vizsgálatára. Felfedezésével új tudományágot, a nukleáris orvostudományt alapozta meg.

7. – 110 éve született Bisztray-Balku Sándor mérnök

Nagyszentmiklóson született Bisztray-Balku Sándor (1905-1983) gépészmérnök. A Sugárbiológiai és Sugár-egészségügyi Kutató Intézet főmunkatársaként a kobalt-besugárzó berendezések tervezését és kivitelezését végezte. Számos találmánya volt, szakirodalmi munkássága is számottevő.

7. – 190 éve született Kondor Gusztáv geodéta

Szántován született Kondor Gusztáv, 1848-ig Krauze Gusztáv (1825-1897) csillagász, geodéta, matematikus, egyetemi tanár, akadémikus. Fő kutatási területe az égi mechanika, valamint az asztrometriai és a geodézia határterülete, a csillagászati alapokon nyugvó földrajzi helymeghatározás volt.

10. – 170 éve született Wallandt Ernő mérnök – 2015

Máriaradnán született Wallandt Ernő (1845-1912) mérnök, a Vaskapu szabályozásának egyik tervezője és a munkálatok vezetője.

14. – 230 éve történt az első magyarországi mérnöki oklevél kiadása

Az Institutum Geometricum hivatalos megalapítására 1782. augusztus 30-án került sor, e napon írta alá II. József az alapító rendeletet. Az intézetet a tudományegyetem bölcsészeti karához kapcsolták, így a mérnökképzést egyetemi szintre emelték. Az első polgári mérnökképző intézet volt Európában, amelyben egyetemi szervezetben oktatták a műszaki tudományokat, megelőzve a főiskolai rangra emelt francia École Polytechnique-t (1794). Az Institutumot a budai várban helyezték el, mivel itt nem volt elég hely, ezért később Pestre helyezték át. 1785-ben az első hazai mérnöki oklevelet a BME legkorábbi jogelődje, a tudományegyetemen működő Mérnöki Intézet adta ki Tichy Lajos részére.

20. – Magyar Köztársaság állami ünnepe, és vallási ünnep

Az államalapító árpád-házi Szent István király ünnepe, az új kenyér napja, magyar nemzet ünnepe. Az Országgyűlés 1991. március 5-ei döntése értelmében 1991-től augusztus 20. a Magyar Köztársaság hivatalos állami ünnepe.

25. – 80 éve született Ivits Tibor mérnök

Budapesten született Ivits Tibor (1935-1985) Állami-díjas hajóépítő mérnök, gazdasági vezető. A Magyar Hajó- és Darugyárban dolgozott, 1973-tól a Hajó- és Úszódaru Tervező Iroda főkonstruktor, 1983-tól a Magyar Hajó- és Darugyár angyalföldi gyáregység igazgatója, 1985-től a Magyar Hajó- és Darugyár műszaki igazgatója volt. Eredményes munkát végzett az exportképes úszódarucsalád kifejlesztésében és gyártásában.

27. – 170 éve született Lechner Ödön építész

Pesten született Lechner Ödön (1845-1914) építész, a magyaros formateremtő stílusteremtő és a szecesszió építészetének nemzetközileg is jelentős, nagy hatású képviselője. A magyar nemzeti formanyelv kialakítására tett kísérlete a korszak legjelentősebb műveit hozta létre, melyek iskolát teremtettek még ha a személyes irányítása alatt álló és műveinek nem formáit, hanem szellemét tovább vinni hivatott mesteriskola létrehozására való törekvés kudarcot vallott is. Építészetének tudatos, elméleti (tanulmányokban is kifejezett) kialakítása a korszakban egyedülálló, úttörő jelentőségű. Ismertebb alkotásai Budapesten: a Magyar Iparművészeti Múzeum és Iskola, a Postatakarékpénztár (ma: Magyar Államkincstár) és a Magyar Állami Földtani Intézet épületei. Lechner az építészeti részletképzés tekintetében egyre inkább a magyar folklór, az ázsiai illetve perzsa és indiai díszítőművészet felé fordul. Az Iparművészeti Múzeum épületének külső díszítései, a mázas cserepek, a pirogránit díszítőelemek, az áttört virágmotívumok indiai, perzsa, mór és magyar népi hatásokról tanúskodnak. Az épület egésze eltér a hagyományos formavilágtól, ami vegyes fogadtatásra talált. Formavilága a Postatakarékpénztár Hold utcai épületénél érvényesül a legtökéletesebben. 1900-ban az épületért a Képzőművészek egyesülete „Nagy Aranyéremmel” tüntette ki, és megkapta a „királyi tanácsos” címet is. Egyházi megbízásai közül kiemelkedik a kőbányai Szent László plébániatemplom, amely azonban Barcza Elek korábbi terveinek felhasználása miatt nem tekinthető szuverén alkotásnak. Élete utolsó évtizedének legjelentősebb megbízása a pozsonyi katolikus Szent Erzsébet templom és plébánia volt. Az idős mestert 1911-ben a római nemzetközi építészeti kiállításon bemutatott életművéért nagy aranyéremmel tüntették ki.

Felhasznált irodalom:

- Évfordulóink a műszaki és természettudományokban 1994. és 1999. – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága
- História – Tudósnapár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnapar.kfki.hu/historia/>
- Mérnökök évfordulói 2015-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága
- Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Magyar Életrajzi Lexikon – 1967. – Akadémiai Kiadó
- Egyéb életrajzi források

Készítette: Sipos László